

τακτικές, δυσκολίες, αστεφείς, ένας ιδανικός σύζυγος, ξενομερίτες, προίκα μου αγαπημένη, εκτός γάμου εγκυμοσύνη, φυγές και απαγωγές, έρωτας συμφέροντος, ομοφυλοφιλία, 2. Μετά την τελετή (σσ. 243 εξ.): τρίτο πρόσωπο, η ανατροπή των παιδιών. Σημαντική θεματολογία του παλαιού ελληνικού κινηματογράφου είναι και η «Εργασία» (κεφάλαιο τέταρτο). Χωρίζεται κατά φύλο: 1. Νέοι (σσ. 275 εξ.): αυτοαπασχολούμενοι, αυτοκινητιστές, ιδιωτικοί υπάλληλοι, δημόσιοι υπάλληλοι, επαρχιώτες στην Ομόνοια, μετανάστες, βιοτέχνες και βιομήχανοι, επιστήμονες, η διασκέδαση ως επάγγελμα, οι Καλές Τέχνες ως επάγγελμα, λάθος επάγγελμα, άνεργοι και υποαπασχολούμενοι, άεργοι, 2. Νέες (σσ. 329 εξ.): μοδίστρες και καπελούδες, μανεκέν, γραμματείς – δακτυλογράφοι – τηλεφωνήτριες, πωλήτριες, εργάτριες, υπηρέτριες, κόρες πλούσιων μπαμπάδων, νέα επαγγέλματα – νέες συμπεριφορές, επιστήμονες, καλλιτέχνιδες, γυναικεία εργασία και γάμος, σεξουαλική παρενόχληση και σεξουαλική πρόκληση. Σε αντιδιαστολή με τον κόσμο της εργασίας, το πέμπτο κεφάλαιο ασχολείται με τον «Ελεύθερο Χρόνο» (σσ. 375 εξ.): αθλητισμός, τυχερά παιχνίδια, νυχτερινή διασκέδαση, διασκέδαση στο σπίτι, διακοπές, τέχνη και διανόηση.

Ένας επίλογος συνοψίζει τα αποτελέσματα (σσ. 423 εξ.). Ακολουθούν οι φωτογραφίες (σσ. 431 εξ.), ο πίνακας των κωμωδιών (σσ. 467 εξ., με χρονολογική σειρά και αναφορά τίτλου, παραγωγής, σκηνοθεσίας, σεναρίου και ηθοποιών), η βιβλιογραφία (σσ. 509 εξ.), ένα πολύ περιεκτικό ευρετήριο κύριων ονομάτων και έργων (σσ. 519-543) και το english summary (σσ. 545 εξ.). Πρόκειται για μεγάλη και σύνθετη εργασία, που θα αποτελέσει εργαλείο και για τη διερεύνηση του χώρου του ελαφριού εμπορικού θεάτρου της μεταπολεμικής εποχής, που συνδέεται πολλαπλώς με τον κινηματογράφο.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

Το δράμα και το θέατρο στην εκπαίδευση, Αθήνα 2005, σελ. 160,
ISBN 960-92271-4-7.

Πρόκειται για ένα χρήσιμο εγχειρίδιο με πολύ καλή βιβλιογραφική τεκμηρίωση και επισημονικές αξιώσεις, που στηρίζεται ως ένα βαθμό στη διδακτορική του διατριβή. Αναπτύσσει τους προβληματισμούς και τα στοιχεία που έχω καταθέσει το 1985, στο άρθρο «Το Θέατρο στο Σχολείο. Παιδαγωγικοί, ψυχολογικοί και θεατρολογικοί προβληματισμοί στη σύγχρονη ευρωπαϊκή εκπαίδευση: από τις εθνικές γιορτές και τη μορφωτική πράξη στο δραματοποιημένο παιχνίδι και το ψυχοδράμα», σε πληρέστερη μορφή στον τόμο: *Κείμενα και αντικείμενα. Δέκα θεατρολογικά μελετήματα*, Αθήνα 1997, σσ. 17-76, αλλά το ξεπερνά κατά πολύ σε πρόσφατη βιβλιογραφική ενημέρωση και στοιχεία που καταθέτει. Στο γενικό προβληματισμό εισάγει με «Εισαγωγή» (σσ. 9 εξ.), στις υποσημειώσεις της οποίας διαφαίνεται ήδη η άνετη χρήση μιας πολύ μεγάλης σχετικής βιβλιογραφίας. Το πρώτο κεφάλαιο προσφέρει μια «Ιστορική αναδρομή στην εισαγωγή του δράματος στην εκπαίδευση» (σσ. 23 εξ.), ξεκινώντας από την προπολεμική και μεταπολεμική περίοδο και εστιάζοντας κυρίως στον αγγλόφωνο χώρο. Το δεύτερο κεφάλαιο, «Θεωρίες για το εκπαιδευτικό δράμα» (σσ. 35 εξ.) ξεκινάει με τον Εντβείν, τον Moreno, τον Beacon, τον George Mead, τον Erving

Goffman, συνεχίζει με φιλοσοφικές θεωρήσεις του θέματος (Πλάτων, Αριστοτέλης, Νίτσε), για να περάσει στη λογοτεχνική θεωρία και στην επίδραση του θεάτρου (Στανισλάφσκι, Μπρεχτ, Boal) και να καταλήξει στο ψυχόγραμμα (Eugeninon, Iljine). Ακολουθούν γνωστικές θεωρίες (Piaget, Vygotsky κ. ά.), η θεωρία της συμβολικής αλληλεπίδρασης (Mead), τα δραματολογικά μοντέλα κοινωνικών σχέσεων κατά Kenneth Burke και Erving Goffman, η θεωρία του κοινωνικού ρόλου (Moreno, Goffman), η θεωρία των παιγνίων (Bateson, Goffman), ψυχодυναμικές θεωρίες, η μέθοδος του Moreno, η συμβολή της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας κτλ.

Πρέπει να αναφερθεί, πως το κείμενο, παρά τις τόσες θεωρίες, παραμένει πάντα βατό και απλοποιεί με προσοχή. Το τρίτο κεφάλαιο, «Οι συνθήκες διεξαγωγής του εκπαιδευτικού δράματος και η μέθοδος διδασκαλίας του» (σσ. 82 εξ.) περνάει ύστερα στην πράξη: εξηγεί το ρόλο του δασκάλου-εμπυχωτή, αναλύει τις συνθήκες διδασκαλίας του εκπαιδευτικού δράματος (προθέριμανση, σενάριο, αξιολόγηση, συζήτηση κτλ.), ασχολείται με τη δημιουργία δραματικής πλοκής στο Εκπαιδευτικό Δράμα, στο ρόλο των δραματικών χαρακτήρων και των δραματικών διαλόγων στη δημιουργία της δραματικής πλοκής, για να καταλήξει στις συμβάσεις και τεχνικές του θεάτρου στη διδασκαλία του δράματος στην εκπαίδευση. Το τέταρτο κεφάλαιο ασχολείται με τη σύζευξη του εκπαιδευτικού δράματος με τη θεατρική παράσταση (σσ. 127 εξ.). Ένας επίλογος (σσ. 129 εξ.) συνοψίζει τα αποτελέσματα. Ακολουθεί μια πλούσια βιβλιογραφία, ξενόγλωσση και ελληνική (σσ. 143 εξ.) και το τομίδιο κλείνει με ευρητήρια (σσ. 157 εξ.). Τον όρο «εκπαιδευτικό δράμα» εξηγεί και το οπισθόφυλλο: «... είναι ταυτόχρονα πράξη και ύπαρξη. Η διεξαγωγή του συνεπάγεται ένα δραματικό σενάριο και τη θεατρική αναπαράστασή του μπροστά σε θεατές. Το δράμα είναι μια φυσιολογική διαδικασία, απόλυτα προσαρμοσμένη στις δυνατότητες και στις ανάγκες του ανθρώπου. Το εκπαιδευτικό Δράμα θεωρείται ένας τόπος μάθησης, μια αυτόνομη μορφή τέχνης, μια σειρά παιχνιδιών και ασκήσεων, μια σειρά μεγάλων και μικρών παραστάσεων κι ένα θεραπευτικό εργαλείο. Η δραματική διαδικασία δεν είναι άγνωστη σε κάθε άτομο, αφού εμπλέκεται σ' αυτή καθημερινά, όταν αντιμετωπίζει δύσκολες καταστάσεις στην αλληλεπίδρασή του με τους άλλους». Το μικρό εγχειρίδιο του κ. Τσιώρα εμπλουτίζει την ήδη πλούσια ελληνική βιβλιογραφία γύρω από το θέμα: ωστόσο χαρακτηρίζεται από τρεις αρετές: έχει γλωσσική σαφήνεια και διαβάζεται ευχάριστα, στηρίζεται σ' ένα πολύ μεγάλο όγκο θεωρητικής βιβλιογραφίας και δίνει, με λίγα λόγια, μια συστηματική εικόνα των σχετικών προσπαθειών και προσεγγίσεων σε διεθνή κλίμακα. Παρά το ευρύ θεωρητικό θεμέλιο διαπνέεται από την εμπειρία του πρακτικού εκπαιδευτικού.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΓΙΩΡΓΟΣ Π. ΠΕΦΑΝΗΣ

Κείμενα και νοήματα. Μελέτες και άρθρα για το θέατρο, εκδόσεις Σοκόλη,
Αθήνα 2005, σελ. 271, ISBN 960-8264-51-0.

Ο συνάδελφος Γιώργος Πεφάνης, μετά από τους τόμους *Θέματα του μεταπολεμικού και σύγχρονου ελληνικού θεάτρου 2001* και *Τοπία της δραματικής γραφής. Δεκαπέντε μελετήματα για το ελληνικό θέατρο 2003*, παρουσιάζει και έναν άλλο τόμο με δέκα μελετήματα,